

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

ИЗВЕШТАЈ

**ЗА ОСИГУРИТЕЛНИОТ ПАЗАР
ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2008 ГОДИНА**

Скопје, јули 2009 год.

Содржина:

1. ВОВЕД.....	2
2. ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА.....	3
2.1. Закон за супервизија на осигурување	3
2.2. Закон за задолжително осигурување во сообраќајот	3
2.3. Други закони	3
2.4. Правилници	3
2.5. Прирачници	3
3. ПАЗАРОТ НА ОСИГУРУВАЊЕ.....	3
3.1. Учесници на пазарот на осигурување.....	6
3.2. Сопственичка структура на пазарот на осигурување	7
3.3. Големина и движење на пазарот.....	7
3.4. Структура на пазарот по видови и класи на осигурување	8
3.5. Средства и извори на средства	11
3.5.1. Структура на актива	11
3.5.2. Структура на пасива	12
3.5.3. Капитал и потребно ниво на маргина на солвентност.....	13
3.5.4. Технички резерви.....	14
3.6. Средства кои ги покриваат техничките резерви	14
3.7. Финансиски резултат од работењето и показатели за успешност.....	15
3.8. Посредување во осигурување	18
3.8.1. Осигурителни брокерски работи и работи на застапување во осигурувањето.....	18
4. УТВРДЕНИ СЛАБОСТИ ПРИ СПРОВЕДУВАЊЕ НА АКТИВНОСТИТЕ НА СУПЕРВИЗИЈА	19
5. ПРЕДИЗВИЦИ	19

1. ВОВЕД

Глобалната економија во 2008 година ја означија потресите на меѓународните финансиски пазари, започнати со кризата на пазарот на високоризични хипотекарни кредити во САД, кои се развија во длабока системска криза. Нарушеното функционирање на пазарите и затегнувањето на кредитната активност од страна на банките, имаше значајно влијание и врз динамиката на реалниот сектор.

Во вакви услови, можностите за економски раст значително се влошија, како за развиените, така и за земјите во развој. Економската активност во 2008 година се забави, како резултат на состојбата на затегнати кредитни услови, послаби приливи на капитал и остро намалување на глобалниот извоз, кои претставуваат главни фактори за рецесијата на развиените економии. Економиите во развој и брзорастечките економии продолжија да растат со силни, иако забавени стапки. Банките се соочија со огромни падови, солвентноста на многу познати финансиски имиња беше доведена во прашање, се зголеми побарувачката за ликвидност и дојде до нестабилност на пазарите.

Македонската економија не беше под директно влијание на негативните ефекти на кризата на меѓународните финансиски пазари, сепак негативните ефекти од кризата во реалниот сектор на земјите коишто се традиционални економски партнери на Македонија, индиректно се одрази и на македонската економија. Сето ова, во 2008 година имаше негативно влијание на растот на осигурителната индустрија. Од друга страна пак, промените во сопственичката структура кај друштвата за осигурување што се случија во 2007 година и спроведувањето на процесот на докапитализирање согласно новите законски измени придонесоа за зголемување на т.н. "buffer" кај друштвата за осигурување за апсорбирање на тековни и можни идни негативни ефекти од глобалните и домашните економски случувања.

На крајот на 2008 година, осигурителниот сектор во Република Македонија го сочинуваат 12 друштва за осигурување, 8 осигурително брокерски друштва и 5 друштва за застапување во осигурување и истиот не бележи промена во однос на бројот на субјекти во претходната деловна година. Две друштва за осигурување вршат работи на осигурување во рамки на групата на осигурување на живот додека останатите 10 се активни во групата на неживотно осигурување, а едно друштво врши работи на активно реосигурување.

2. ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

2.1. Закон за супервизија на осигурување

Законот за супервизија на осигурување ги уредува условите под кои може да се вршат работи на осигурување (живот, неживот), реосигурување, работи на посредување во осигурувањето, основање, работење, супервизија и престанок со работа на субјектите на осигурителниот пазар во РМ. Со истиот закон се уредува и основањето и работењето на Агенцијата за супервизија на осигурување на Република Македонија или со скратен назив АСО.

2.2. Закон за задолжително осигурување во сообраќајот

Законот за задолжително осигурување во сообраќајот донесен во 2005 година го регулира вршењето на работи на осигурување во рамките на класите на задолжително осигурување од одговорност за штети причинети во сообраќајот со употреба на моторни возила, воздухоплови и пловни објекти, осигурувањето на патници во јавен превоз од последици на несреќен случај - незгода, основањето и работењето на Националното биро за осигурување и Гарантниот фонд во рамките на Бирото.

2.3. Други закони

Други поважни закони кои го уредуваат работењето на друштвата за осигурување се :

- ❖ Закон за облигациони односи
- ❖ Закон за трговски друштва

2.4. Правилници

- ❖ Уредба за сметковен план
- ❖ Билансни шеми на друштвата за осигурување
- ❖ Спроведување на испит за осигурителен брокер
- ❖ Статистички обрасци

2.5. Прирачници

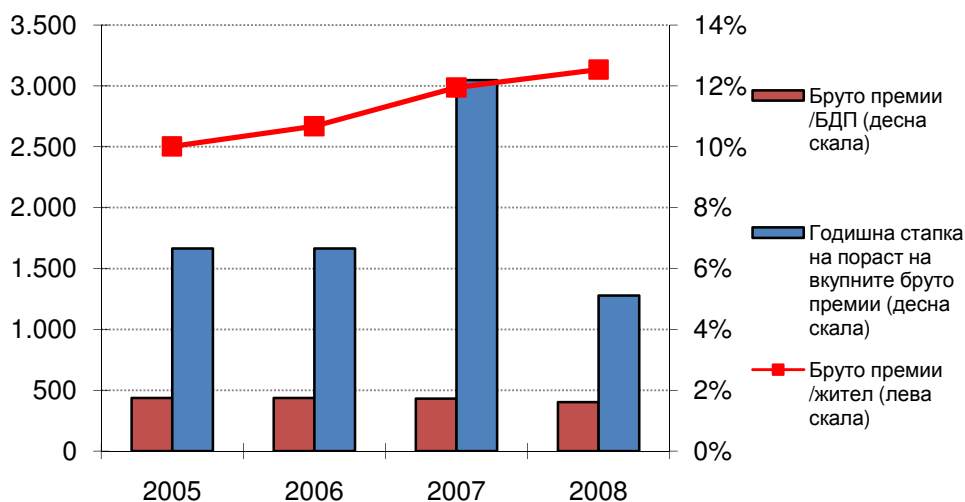
- ❖ Прирачник за спроведување на супервизија на осигурување
- ❖ Прирачник за спречување перење пари и финансирање на тероризам во областа на осигурувањето

3. ПАЗАРОТ НА ОСИГУРУВАЊЕ

Нивото на развиеност на пазарот на осигурување во една земја се мери со показателите степен на густина и степен на пенетрација.

Степенот на густина кој покажува бруто полисирана премија по глава на жител во нашата земја изнесува €51. За споредба просекот на земјите од Југоисточна Европа изнесува €89 при што по одделни земји Босна и Херцеговина €45, Србија €86, Хрватска €133.

Графикон 1: Раст на осигурителниот сектор

Степенот на пенетрација претставува индикатор кој го мери учеството на бруто полисираната премија во БДП на земјата и тој во Македонија изнесува 1,6%. Овој индикатор во земјите членки на ЕУ е 6%, во САД - 8,7%, во Канада - 7%. додека просекот во земјите од Југоисточна Европа изнесува 2,1% или по одделни земји како што е дадено во следната табела.

Табела 1: Степен на пенетрација

Земја	Степен на пенетрација
Албанија	1,1%
Романија	1,7%
Србија	1,8%
Хрватска	3,2%
Словенија	5,4%
Бугарија	2,8%

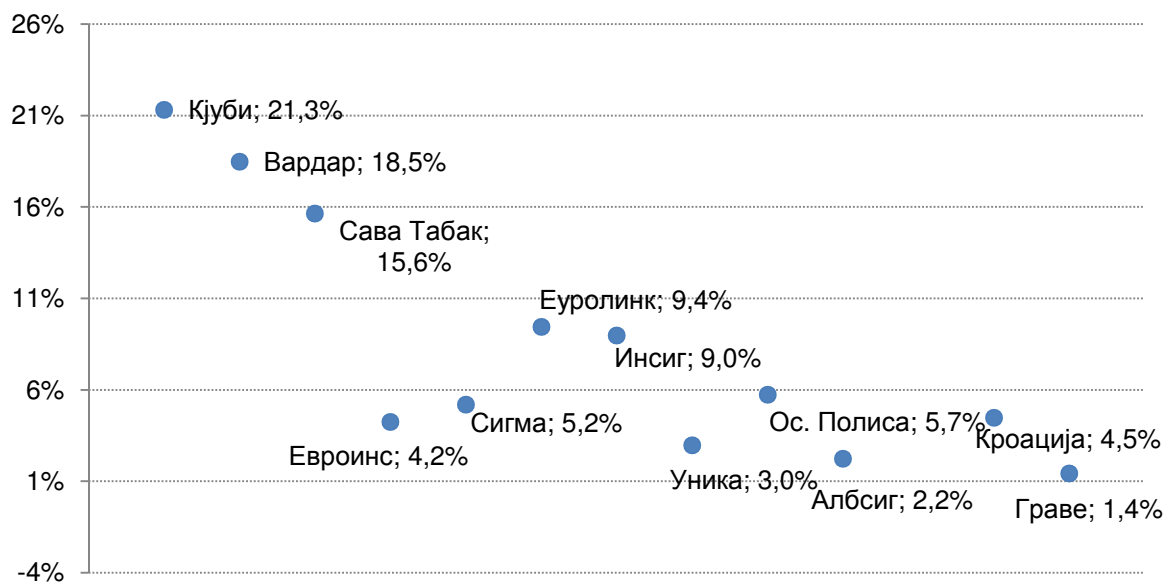
Друг важен показател претставува степенот на пазарна концентрација мерен преку Херфиндал индексот. Релативно високата пазарна концентрација е сеуште една од основните карактеристики на осигурителниот сектор во Република Македонија, и покрај нејзиното континуирано намалување. Херфиндал индексот (според бруто полисираната премија) се намалил од 1.556 индексни поени во 2007 на 1.332 индексни поени во 2008 година, што е во рамки на границите на прифатливо ниво на концентрација.

Пазарната концентрација мерена преку учеството на петте водечки друштва во бруто полисираната премија, иако на крајот на 2008 година забележа понатамошно намалување, сепак е висока и изнесува 74% наспроти 79% во 2007 година.

Забележливо беше и понатамошното намалување на пазарното учество на двата најдоминантни осигурители АДОР Кјуби Македонија и АД Вардар, во полисираната премија. Од друга страна, пак, е евидентен раст во пазарното учество на нивните непосредни конкуренти.

Кај осум друштва за осигурување е регистриран пораст на премијата, а само две друштва за осигурување имаат пазарното учество помало од 3%.

Графикон 2: Пазарна концентрација (2008)

Од аспект на групите на осигурување, особено висока концентрација се забележува во групата на животно осигурување и реосигурувањето, заради малиот број субјекти кои дејствуваат во овој домен, додека во групата на неживотно осигурување во континуитет се забележува намалување на концентрацијата која се карактеризира како умерена.

Во текот на 2008 година, продолжи трендот на влез на странски капитал во осигурителниот сектор во Република Македонија. Едно друштво за осигурување премина од доминантна домашна во доминантна странска сопственост, додека кај друго друштво се промени акционерската структура. На крајот на 2008 година само едно друштво за осигурување беше во целосна сопственост на домашни акционери (физички лица), додека останатите 11 субјекти се во сопственост на странски правни лица.

Трендот на влез на странски капитал придонесе за одредено зајакнување на конкуренцијата во овој сегмент на финансискиот систем како и за збогатување на понудата на осигурителни производи и услуги како осигурување на земјоделското производство, лансирањето на новиот производ “миникаско”, актуелизирањето на осигурувањето од одговорност и сл.

3.1. Учесници на пазарот на осигурување

На крајот на 2008 година на осигурителниот пазар работат вкупно 12 друштва за осигурување, 8 осигурителни брокерски друштва и 5 друштва за застапување во осигурувањето. Во продолжение се дадени табеларните прегледи на субјектите учесници на пазарот на осигурување во 2008 година:

Табела 2: Регистар на Друштва за осигурување

Назив на друштвото	Вид на осигурување
АД за осигурување и реосигурување КЈУБИ МАКЕДОНИЈА Скопје	неживотно осигурување
АД за осигурување ВАРДАР Скопје	
АД за осигурување САВА ТАБАК	
ТД за осигурување МАКОШПЕД ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје	
Друштво за осигурување СИГМА АД Скопје	
АД за осигурување ЕУРОЛИНК Скопје	
Друштво за осигурување ИНСИГ - МАКЕДОНИЈА АД Скопје	
АД за осигурување СИГАЛ - Скопје	
Национална групација за осигурување ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИСА АД СКОПЈЕ	
Друштво за осигурување АЛБСИГ АД Скопје	
АД за осигурување на живот КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ - Скопје	животно осигурување
АД за осигурување на живот ГРАВЕ Скопје	

Табела 3: Регистар на осигурително брокерски друштва

Назив на друштвото
Акционерско осигурително брокерско друштво ЕУРО ЕКСПЕРТС Скопје
Осигурително брокерско друштво ЕУРОМАК БРОКЕР АД Скопје
Осигурително брокерско акционерско друштво ВИАСС
Осигурително брокерско друштво ИН - БРОКЕР АД Скопје
Осигурително брокерско друштво ВФП
Осигурително брокерско друштво ФИДЕЛИТИ
Осигурително брокерско друштво МОБИЛИТИ БРОКЕР АД Скопје
Осигурително брокерско друштво СЕДА БРОКЕР АД Скопје

Табела 4: Регистар на Друштва за застапување

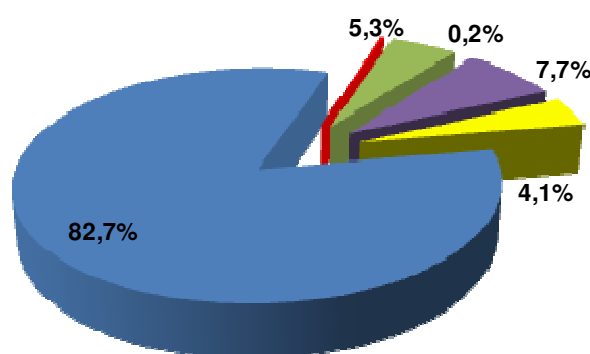
Назив на друштвото
Друштво за застапување во осигурувањето АМГ ПРЕМИУМ АД Скопје
Друштво за застапување во осигурувањето АКТИВА ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје
Друштво за застапување во осигурувањето ТРЕНД-МР АД Скопје
Друштво за застапување во осигурувањето САФЕ ИНВЕСТ Македонија АД Скопје
Акционерско друштво за застапување во осигурувањето ВДС МАГМА

3.2. Сопственичка структура на пазарот на осигурување

На крајот на 2008 година учеството на странскиот капитал во друштвата за осигурување е околу 83% наспроти 75% на крајот на 2007 година. Притоа, шест друштва се целосно во сопственост на странски правни лица, а во други пет е доминантен странскиот капитал. Само едно друштво за осигурување е целосно во сопственост на домашни лица.

Табела 5: Сопственичка структура на капиталот

Сопственичка структура на капиталот на ден 31.12.2008	
Странски правни лица	82,70%
Странски физички лица	0,20%
Домашни правни лица	5,30%
Домашни физички лица	7,70%
Држава	4,10%

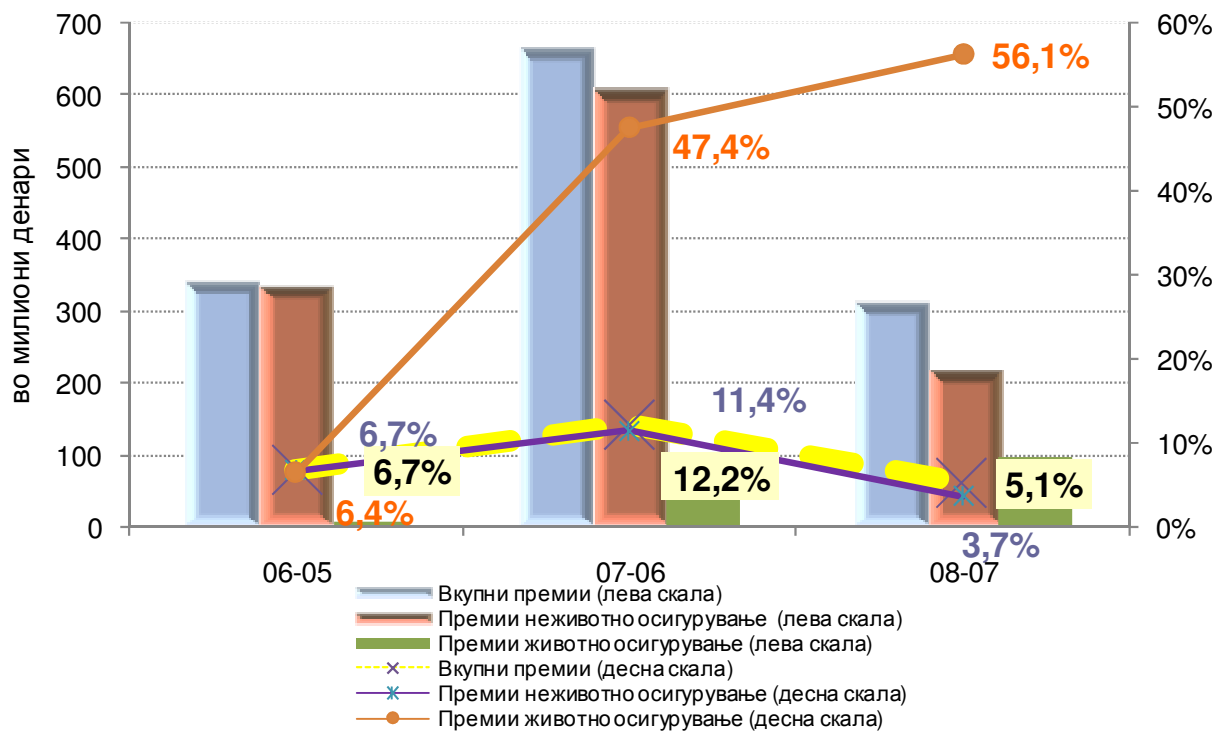
3.3. Големина и движење на пазарот

Вкупната бруто полисирана премија во текот на 2008 година изнесува 6.421.435 илјади денари (околу 104 милиони евра) од која 6.154.819 илјади денари (околу 100 милиони евра) односно 95,8% се однесува на неживотно осигурување, додека 266 670 илјади денари (околу 4,3 милиони евра) односно 4,2% се однесува на осигурување на живот.

На осигурителниот пазар во РМ, во деловните 2006 и 2007 година регистриран е двоцифрен пораст на бруто премиите додека во 2008 година вкупната бруто полисирана премија бележи пораст од 5,1%. Со оглед на фактот што премијата од неживотното осигурување доминира во вкупната бруто полисирана премија на осигурителниот пазар, најзначаен пораст е забележан токму кај неживотното осигурување. Релативниот пораст на бруто полисираната премија во споредба со 2007 година изнесува 3,7%. Од друга страна, во рамки на осигурувањето на живот, вкупната бруто полисирана премија бележи значителен пораст од 56%.

Учеството на бруто полисираната премија во бруто домашниот производ на земјата во 2008 година изнесува 1,6% и истиот во споредба со истиот период 2007 година бележи благо намалување.

Графикон 3: Апсолутен и релативен годишен пораст на бруто полисираните премии

3.4. Структура на пазарот по видови и класи на осигурување

Во структурата на бруто полисираната премија во 2008 година доминираат осигурувањето на моторни возила и тоа осигурување од автомобилска одговорност со 49% и каско со 13%. потоа следи осигурувањето на имот со учество од 18,8%. Сите три класи заедно во вкупната бруто полисирана премија бележат пазарно учество од 78,8%. Само кај осигурувањето од автомобилска одговорност е забележано зголемување на полисираната премија од 2,6% во 2008 година, во споредба со 2007 година. Кај доброволното осигурување на моторни возила (каска) има зголемување од 16,3%, додека пак кај осигурувањето на имот е забележано намалување на полисираната премија од 8%. Осигурувањето од последици на несреќен случај (незгода), бележи пазарно учество од 9%.

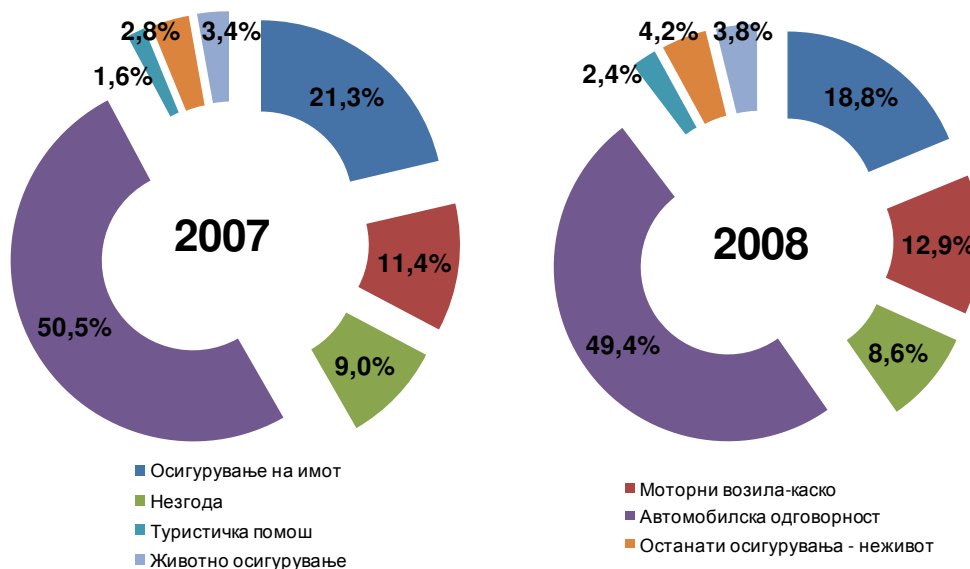
За истакнување е податокот што иако полисираната премија за осигурување на живот изнесува само 266 670 илјади денари во 2008 година, или околу 4,3 милиони евра, сепак мерено според релативни показатели тоа е зголемување од 56% во споредба со претходната година.

Табела 6: Бруто полисирана премија по класи на осигурување, во милиони денари

Класа	2006	2007	2008
Осигурување на имот	1.349	1.304	1.207
Моторни возила-каска	603	695	830
Незгода	504	548	552
Автомобилска одговорност	2.584	3.086	3.169
Туристичка помош	110	98	151
Останати осигурувања - неживот	179	206	267
Животно осигурување	116	171	246
Вкупно	5.445	6.109	6.422

На Графикон 5 е дадено учеството на одделни класи на осигурување во бруто полисираните премии за 2007 и 2008 година.

Графикон 4: Структура на бруто полисираната премија по класи на осигурување

Друштвата во текот на 2008 година исплатиле бруто износ на штети од 3 182 341 илјади денари. Во споредба со 2007 година бруто износот на исплатени штети во 2008 година е повисок за 10%.

Табела 7: Бруто исплатени штети по класи на осигурување во илјади денари

Класи на осигурување	2006	2007	2008
Имот	400.240	365.351	443.382
Моторни возила каска	400.937	410.669	489.178
Незгода	314.154	335.611	384.564
Автомобилска одговорност	1.495.144	1.573.497	1.697.244
Туристичка помош	52.964	9.922	14.146
Останати осигурувања - неживот	24.591	34.933	49.292
Живот	109.094	135.572	104.535
Вкупно	2.797.124	2.865.555	3.182.341

Табела 8 - Пазарна структура според полисирана бруто премија по одделни класи на осигурување, во илјади денари

	Класи на осигурување	Кјуби	Вардар	Сава Табак	Еуролинк	Макошпед	Сигал	Инсиг	Сигма	Ос. полиса	Албсиг	Кроција	Граве	ВКУПНО
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2	Незгода	151.708	142.616	51.521	58.722	47.767	8.007	4.845	6.260	73.569	7.537			552.552
3	Здравствено осигурување	0	0	2.580	0	0	0	0	10.056	1.250	16.265			30.151
4	Патнички возила (каска)	156.203	249.133	111.938	140.193	47.642	18.798	6.449	14.167	71.649	13.538			829.710
5	Шински возила (каска)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0
6	Воздухоплови (каска)	27	1.764	0	39911	0	0	0	0	3.671	0			45.373
7	Пловни објекти (каска)	169	0	335	229	133	0	0	0	2	0			868
8	Стока во превоз (карга)	36.777	6.114	7.201	13.811	6.137	1.244	1.267	672	1.150	1.672			76.045
9	Имот од пожар и природни непогоди	122.003	75.685	68.218	48.609	26.130	21.793	2.541	5.749	15.659	6.808			393.195
10	Останати осигурувања на имот	186.972	93.055	383.732	35.402	29.594	7.021	161.659	52.937	23.887	0			974.259
11	Автоодговорност	441.767	791.750	359.750	190.701	184.138	261.591	0	178.648	357.766	241.467			3.007.578
12	Одговорност од употреба на воздухоплови	11	701	0	25.092	0	0	0	0	259	0			26.063
13	Одговорност од употреба на пловни објекти	360	17	107	240	146	0	0	0	547	0			1.417
14	Општо осигурување од одговорност	8.702	6.924	1.950	14.012	8.837	2.996	0	3.254	5.065	0			51.740
15	Осигурување на кредити	1.230	0	0	75	0	0	0	0	0	0			1.305
16	Осигурување на гаранции	211	0	0	0	0	0	0	0	0	0			211
17	Осигурување од финансиски загуби	12.736	459	0	0	0	0	0	12	0	0			13.207
18	Осигурување на правна заштита	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0
19	Осигурување на туристичка помош	34.058	0	16.340	39.087	16.829	10.921	13.034	0	20.876	0			151.145
20	Осигурување на живот и рентно осигурување	32.849	0	0	0	0	0	0	0	0	0	91.237	142.584	266.670
	ВКУПНО НЕ'ЖИВОТ (1-18)	1.152.934	1.368.218	1.003.672	606.084	367.353	332.371	189.795	271.755	575.350	287.287	0	0	6.154.819
	ВКУПНО ЖИВОТ (19)	32.849	0	0	0	0	0	0	0	0	0	91.237	142.584	266.670
	ВКУПНО ЖИВОТ И НЕЖИВОТ	1.185.783	1.368.218	1.003.672	606.084	367.353	332.371	189.795	271.755	575.350	287.287	91.237	142.584	6.421.489

Во текот на 2008 година друштвата за осигурување продале вкупно 943 225 полиси за неживотно осигурување, што претставува пораст од 18% во споредба со претходната година. Бројот на продадени полиси за осигурување на живот изнесува 19 415, и во споредба со претходната година овие друштва продале за 32% поголем број на полиси..

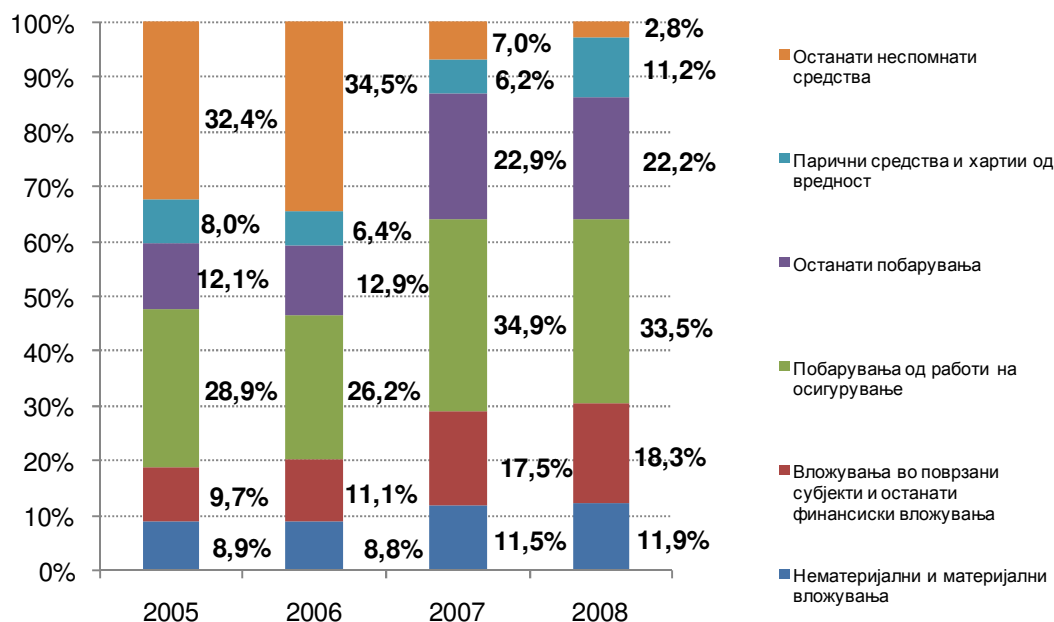
3.5. Средства и извори на средства

3.5.1. Структура на актива

На крајот на 2008 година, вкупната актива на осигурителниот сектор забележа годишен пораст кој претставува позитивно придвижување во однос на претходната година кога беше забележан надолен тренд. На 31 декември, 2008 година, вкупната актива на друштвата за осигурување изнесуваше 11.920 милиони денари и бележи пораст од 7,6%. Притоа, и покрај значително повисоката годишна стапка на пораст на средствата на друштвата од групата на животно осигурување, доминантниот дел од 92,4% од вкупната актива на осигурителниот сектор и понатаму припаѓа на друштвата од групата на неживотно осигурување.

Од вкупната вредност на активата 56% се однесува на побарувања, 18% на вложувањата, 11% на парични средства и хартии од вредност, 11% на материјални средства и 0,9% на нематеријални средства.

Графикон 5: Структура на активата

Ваквата структура на осигурителниот сектор, особено отсуството на комплексни финансиски инструменти, придонесе овој сегмент да не биде директно или значително

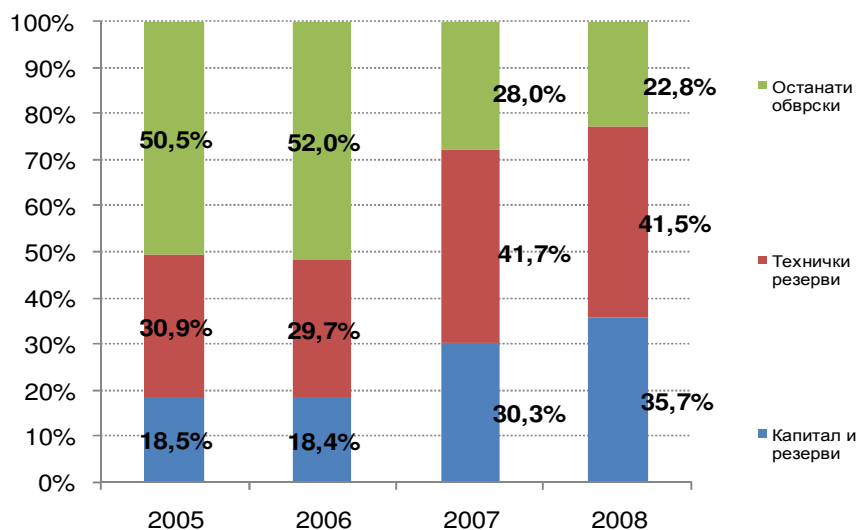
погоден од кризните случувања на меѓународните финансиски пазари. Во 2008 година, се забележа значително забавување на растот на вкупниот финансискиот систем во Република Македонија. Неговата структура од аспект на учеството на одделните видови финансиски институции во вкупниот финансиски потенцијал не претрпе позначајни промени.

На 31 декември, 2008 година вкупните средства на финансискиот систем на Република Македонија изнесуваа 280.907 милиони денари и остварија годишен пораст од 13,7%, што е само една половина од годишната стапка на раст во претходната година. Согласно институционалната структура, во финансискиот систем на Македонија и понатаму доминира банкарскиот систем. И покрај, намалување на учеството, банките сеуште претставуваат најзначаен сегмент во одржување на стабилноста на целокупниот финансиски систем, заземајќи околу 90% од вкупните средства. Следни најзначајни институции во финансискиот систем се друштвата за осигурување чие учество во вкупните средства изнесува 4,2%.

3.5.2. Структура на пасива

Од вкупната вредност на пасивата на друштвата за осигурување, 41,5% се однесува на техничките резерви; 35,7% на капиталот и законските резерви; додека 22,8% се однесува на останати обврски

Графикон 6: Структура на пасивата

Во деловната 2008 година, настанатите структурни промени на страната на пасивата беа во правец на зацврстување на сигурноста и стабилноста на друштвата за осигурување и подобрување на нивната способност за соочување со можни идни ризици. Најголем годишен пораст (27%) беше забележан кај капиталот и резервите на крајот на 2008 година со износ од 4.256 милиони денари при што значително се зголеми учеството во структурата на вкупните извори (зголемувањето се должи на спроведената докапитализација согласно Закон). Во однос на структурата, 88,8% припаѓа на капиталот на друштвата за неживотно осигурување (93,2% во 2007 година).

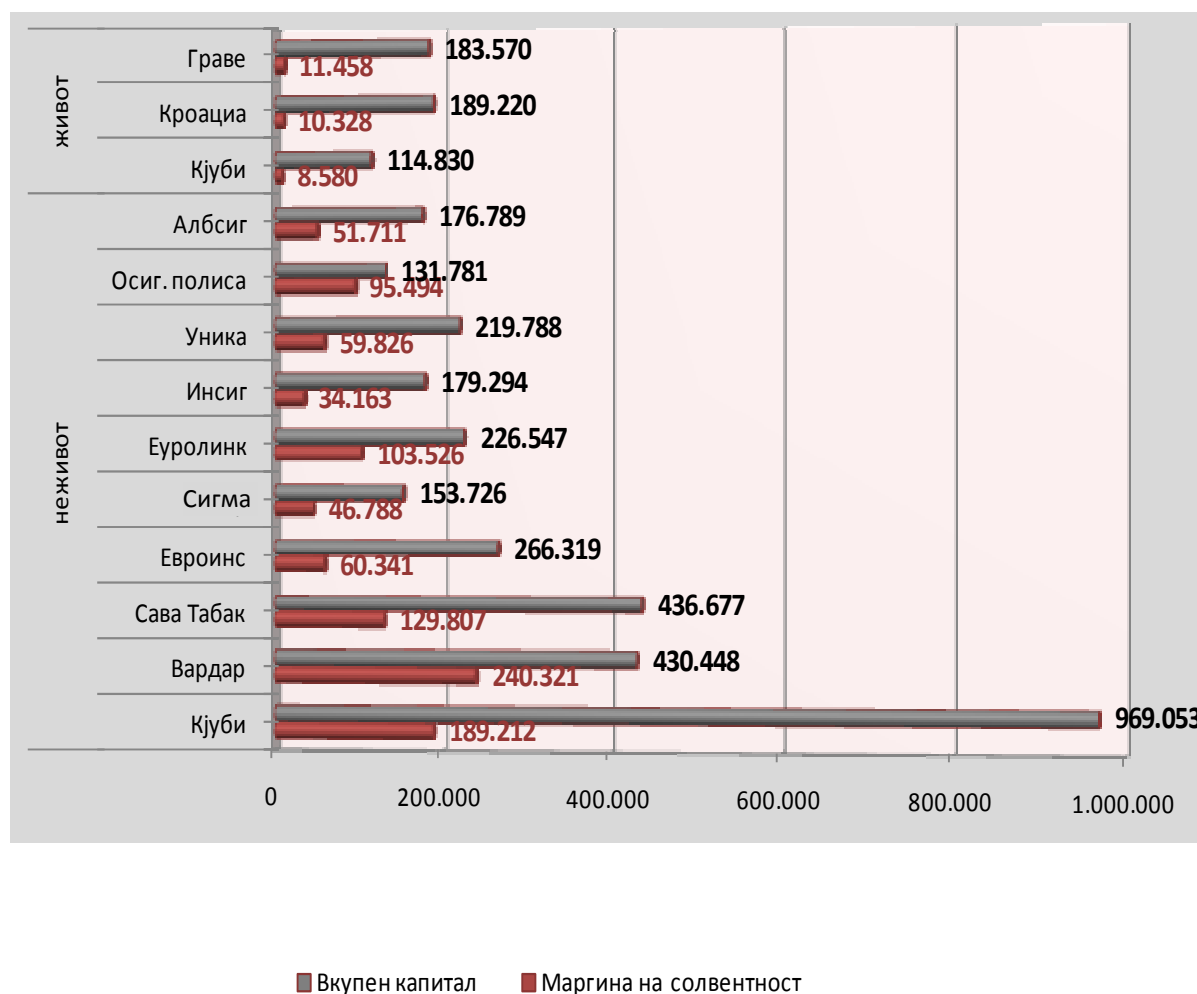
Друштвата за осигурување на живот остварија годишен пораст на капиталот од 106,9% и истиот достигна износ од 475 милиони денари.

3.5.3. Капитал и потребно ниво на маргина на солвентност

Друштвата за осигурување се должни во секое време да располагаат со соодветен капитал во однос на обемот на работа и класите во рамки на кои вршат работи на осигурување, како и ризиците на кои се изложени при вршењето на тие работи.

Капиталот на друштвото за осигурување во секое време треба да биде барем еднаков на потребното ниво на маргината на солвентност кое се пресметува со примена на методот - стапка на премија или методот - стапка на штети, во зависност од тоа кој ќе даде повисок резултат.

Графикон 7: Капитал и Маргина на солвентност ¹

¹ Податоците се превземени од кварталните извештаи на Друштвата за осигурување доставени согласно член 104 од Законот за супервизија на осигурување

На графиконот бр. 8 видно е дека капиталот на осигурителниот сектор е значително повисок од маргината на солвентност која претставува ниво на минимум капитал и клучен индикатор за оценка на стабилноста на осигурителниот сектор. На крајот на 2008 година, осигурителниот сектор во Република Македонија се карактеризира со суфицит над минимум потребниот капитал во износ од 1.042 милиони денари.

Во рамки на групата на осигурување на живот, маргината на солвентност изнесува 30 милиони денари и суфицитот на капитал над маргината на солвентност изнесува 457 милиони денари.

3.5.4. Технички резерви

Техничките резерви се зголемија за околу 6% во однос на 2007 година и го задржаа најголемото учество во структурата на пасивата на друштвата за осигурување. Порастот на овие резерви соодветствува на порастот на бруто полисираната премија што е важен показател дека овие субјекти водат претпазлива политика со цел трајно обезбедување на превземените обврски по основ на склучените осигурителни договори.

Вкупниот износ на технички резерви на друштвата за осигурување што вршат работи на осигурување во групата на неживот на крај на 2008 година изнесува 4 543 милиони денари или 6,8% пораст во однос на претходната година, додека пак вкупниот износ на технички резерви на друштвата за осигурување што вршат работи на осигурување во групата на живот изнесува 405 милиони денари, што не претставува позначајна промена во однос на состојбата од претходната година (2007: 363 милиони денари).

Табела 9: Структура на техничките резерви

Структура на техничките резерви	неживот		живот		вкупно	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
резерви за преносни премии	2.239.464	2.334.783	37.347	62.527	2.276.811	2.397.311
резерви за бонуси и попусти	40.651	24.620	0	0	40.651	24.620
резерви за штети	1.969.653	2.174.510	5.860	5.289	1.975.513	2.179.799
математичка резерва	0	0	320.371	335.099	320.371	335.099
други технички резерви	5.806	9.860	0	1.970	5.806	11.830
Вкупно	4.255.574	4.543.773	363.578	404.885	4.619.152	4.948.659

3.6. Средства кои ги покриваат техничките резерви

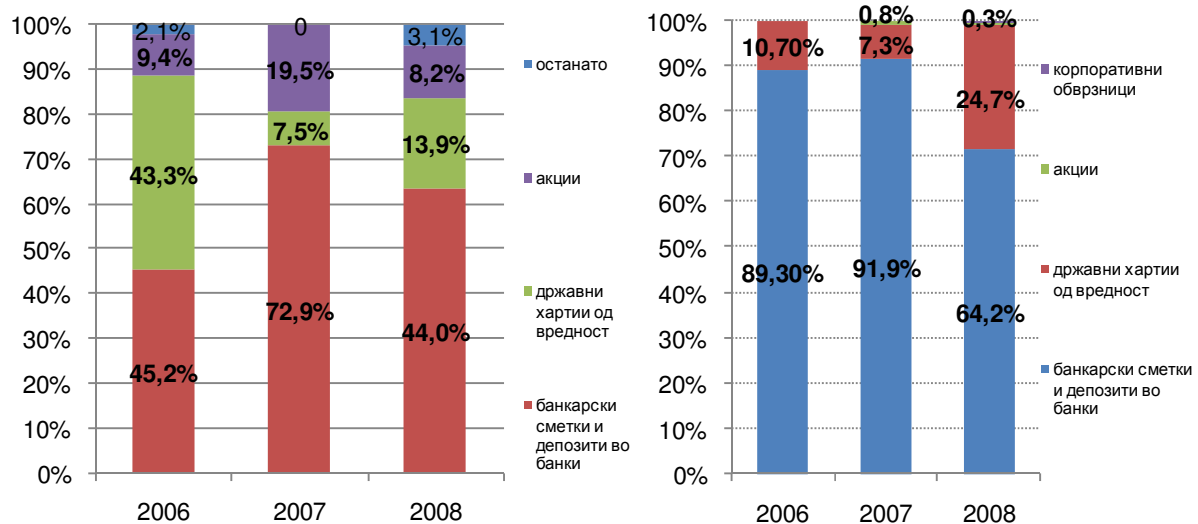
Средствата кои ги покриваат техничките резерви се оние средства на друштвото за осигурување кои служат за покривање на идните обврски кои произлегуваат од договорите за осигурување како и можните загуби во однос на оние ризици поврзани со вршење на работи на осигурување за кои друштвото за осигурување е должно да издвои средства за техничките резерви. Друштвото за осигурување е должно да вложува средства во висина барем еднаква на вредноста на техничките резерви

согласно одредбите од Законот за супервизија на осигурување и прописите донесени врз основа на истиот.

Во 2008 година друштвата за осигурување во рамките на групата за неживот најголем дел од средствата кои ги покриваат техничките резерви ги вложиле во форма на банкарски сметки и депозити во банки, или вкупно 2 105 милиони денари, обврзници и други хартии од вредност, 684 милиони денари, и акции издадени врз основа на одобрение од КХВ, кои се регистрирани на првиот или вториот пазар на Македонската берза, 338 милиони денари.

И во однос на средствата од математичката резерва друштвата за осигурување на живот овие средства ги вложиле во форма на банкарски сметки и депозити во банки, 295 милиони денари, обврзници и други хартии од вредност што ги издава или за кои гарантира РМ, 114 милиони денари, и во акции 1,4 милиони денари.

Графикон 8: Средства што ги покриваат техничките резерви неживот(лево); живот(десно)

3.7. Финансиски резултат од работењето и показатели за успешност

Согласно одредбите од Законот за супервизија на осигурување, друштвата за осигурување имаат обврска да изготвуваат годишна сметка и финансиски извештаи за работењето.

Во овој дел се анализирани показатели за работењето, од податоците содржани во билансите на успех на друштвата за осигурување за периодот 01.01.2008 - 31.12.2008 година, и истиот период претходната година.

Забавувањето на основната активност на осигурителниот сектор, изразено преку забавениот раст на бруто полисираните премии се одрази и на намалување на неговата профитабилна позиција. На крајот на 2008 година, нето добивката на осигурителниот сектор изнесуваше 198 милиони денари и забележа понатаможно

намалување за 29 милиони денари. Намалувањето произлегува од друштвата кои вршат работи на животно осигурување и кои прикажале вкупна загуба од 18 милиони денари. Кај неживотното осигурување регистрирана е добивка во износ од 216 милиони денари и во споредба со 2007 година, бележи намалување од 6 милиони денари. На крајот на 2008 година, едно друштво од групата на неживотно осигурување и едно друштво од групата на животно осигурување покажаа загуба. Прикажаната загуба е резултат на брзото ширење на комерцијалната мрежа додека во групата на животно осигурување се должи на спроведените отписи на побарувањата од осигуреници.

Намалената добивка и забавениот раст на активностите придонесоа за намалување на основните показатели за профитабилноста во овој сектор, што особено се одрази кај друштвата кои вршат работи на осигурување на живот. Притоа влошувањето е особено видливо кај друштвата од групата на осигурување на живот.

Влошената профитабилност се согледува и преку движењето на техничкиот резултат, кој на крајот на деловната 2008 година, изнесува 13 милиони денари наспроти 77 милиони денари во 2007 година. Ова намалување воглавно произлегува од намалувањето на техничкиот резултат во групата на неживотно осигурување кој на крајот на 2008 година изнесуваше 5 милиони денари наспроти 73 милиони денари во 2007 година. Остварувањето кај осигурувањето на живот и покрај удвојувањето на техничкиот резултат од 4 милиони денари на 8 милиони денари во 2008 година не беше доволно за неутрализирање на негативниот ефект од намалениот технички резултат од неживотното осигурување кое преовладува во осигурителното портфолио..

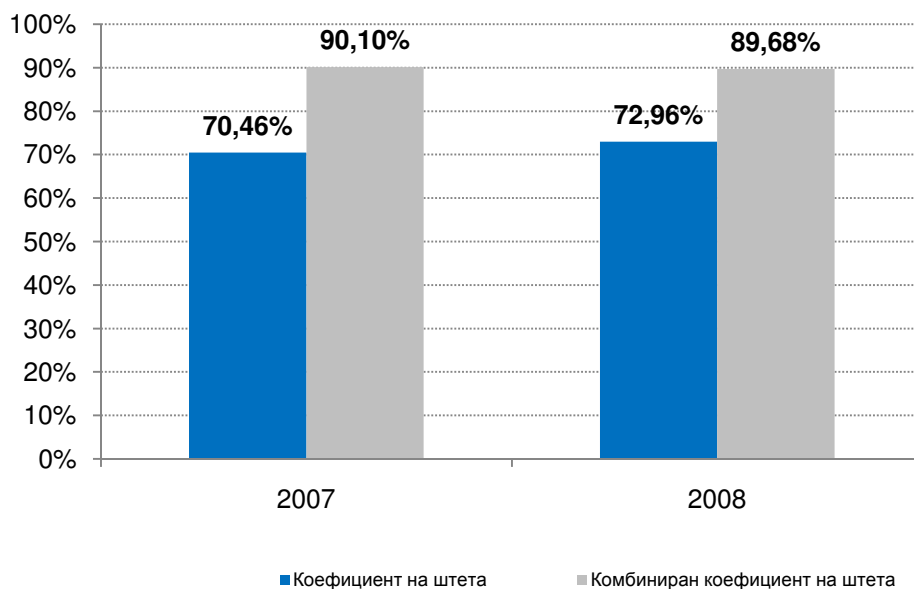
Коефициентот на штети, пресметан како однос помеѓу стварно настанатите штети во периодот намалени за уделот на реосигурување и стварно заработената техничка премија намалена за уделот на реосигурување, на ниво на осигурителниот сектор изнесува 72,96%, во групата на неживотно осигурување изнесува 72,47%. Овие коефициенти бележат зголемување во однос на 2007 година, кога изнесувале 70,46%, односно 69,65% соодветно. И покрај тоа, наплатените премии по основ на осигурувањето во целина, како и одделно за неживотното осигурување, биле доволни за исплата на реализираните штети.

Во групата на осигурување на живот, коефициентот на штети за 2008 година изнесувал 77,47 и е значително понизок во однос на 2007 година кога тој изнесувал 106,04%. Високиот коефициент на штети во 2007 година воглавно се должеше на деловната стратегија на едно од друштвата за осигурување за престанок за давање услуги за животно осигурување, поради што приливите по основ на ново склучени договори за осигурување на живот се сведуваат на нула, додека истото продолжи со сервисирање на обврските по претходно склучените договори за осигурување.

Комбинираниот коефициент на штети како однос помеѓу стварно настанати штети во периодот намалени за уделот на реосигурување плус вкупните трошоци за работење и стварно заработената техничка премија намалена за уделот на реосигурување, на ниво на секторот изнесувал 89,68% наспроти 90,10% во 2007 година. Ова намалување воглавно се должи на намалување на вкупните трошоци на работењето. Поодделно по

групи на осигурување овој коефициент кај неживотното осигурување во 2008 година изнесувал 88,86% наспроти 88,94% во 2007 година и кај животното осигурување 107,14% наспроти 133,93%.

Графикон 9: Коефициент на штети

Во 2007 година, сите друштва за осигурување оствариле вкупно расходи од работењето (трошоци за спроведување на осигурувањето - нето) во износ од 2.617 милиони денари, што во споредба со 2007 година е пораст од 16,4%. Во расходи од работењето влегуваат трошоците за осигурување (провизија и останати трошоци за осигурување), општи административни трошоци (трошоци за вработените и останати административни трошоци), амортизација и вредносно усогласување на опремата и останати материјални средства, намалени за провизија од реосигурувачот, зголемени или намалени за промената на разграничените трошоци, и останатите расходи од работењето, намалени за реосигурување.

Мерено според основните показатели за работењето на друштвата за осигурување, стапката на поврат на активата и стапката на поврат на капиталот, осигурителниот сектор во изминатит период ги оствари следните показатели на успешност. Во наредната табела се прикажани стапките по години во периодот 2002 - 2008.

Табела 10: Пресметани стапка на поврат на активата и стапка на поврат на капиталот по години

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
РОА							
- НЕЖИВОТ	-4,19%	2,01%	1,59%	1,38%	2,07%	2,13%	1,96%
- ЖИВОТ	0,67%	0,63%	4,18%	1,90%	-1,89%	0,81%	-2,04%
РОЕ							
- НЕЖИВОТ	-29,90%	14,73%	11,41%	10,24%	16,34%	11,60%	8,30%
- ЖИВОТ	7,41%	7,95%	53,81%	15,35%	14,07%	3,30%	-4,30%

За осигурување на живот, остварениот приход од вложување за периодот 01.01.2008-31.12.2008 година изнесува 30.702.776 денари, што споредено со истиот период минатата година е зголемување од 42% (за периодот од 01.01.2007 до 31.12.2007 година изнесува 17.662.944 денари).

За неживотното осигурување, остварениот приход од вложување за 2008 година изнесува 275.069.544 денари, и споредено со остварениот приход од вложувања во 2006 година бележи зголемување од 15% (во 2007 година изнесува 238.834.597 денари).

За осигурување на живот, остварените трошоци од вложувања за периодот од 01.01.2008 до 31.12.2008 година изнесуваат 182.224 денари (за истиот период минатата година изнесувале само 370.377 денари).

За неживотно осигурување, остварените трошоци од вложувања за периодот 01.01.2008 до 31.12.2008 година изнесуваат 102 540 078 денари и бележат раст од 3,5% (за истиот период минатата година изнесуваат 94.010.290 денари).

3.8. Посредување во осигурување

3.8.1. Осигурителни брокерски работи и работи на застапување во осигурувањето

Застапување во осигурување претставува подготовка и склучување на договори за осигурување во име и за сметка на едно или повеќе друштва за осигурување основани согласно Законот за супервизија на осигурување, за производи на осигурување кои меѓусебно не си конкурираат.

Осигурителни брокерски работи се посредување во договарање на осигурително и реосигурително покритие и при реализирање на отштетни побарувања по остварен осигуран штетен настан, во име и за сметка на своите клиенти во однос на друштвата за осигурување и реосигурување.

На крајот на 2008 година, биле продадени 943.225 договори за осигурување (полиси), од кои најголем дел се склучени од страна на друштвата за осигурување додека улогата на посредниците во продажбата е сеуште на ниско ниво. Како новина на пазарот на осигурување во оваа година беше воведена дејноста на застапување во осигурувањето.

Во текот на 2008 година, беа лиценцирани 1.025 застапници физички лица и активно дејствуваа пет друштва за застапување во осигурувањето. Нивната застапеност во продажбата на полисите беше релативно помала, во однос на другите продавачи на осигурување, сепак со нивната појава на пазарот се очекува понатамошен развој на осигурувањето и доближување на осигурителните производи и услуги до крајните потрошувачи.

Вкупниот капитал на друштвата за застапување во осигурување на крајот на 2008 година изнесува 4.590 илјади денари. Во периодот од 1.1.2008 до 31.12.2008 година

друштвата за застапување реализирале вкупно 3.337 осигурителни договори (полиси) од кои 1.137 полиси се од групата на осигурување на живот. Едно друштво за застапување има доминантно учество на пазарот.

На крајот на 2008 година на пазарот дејствуваат 46 осигурителни брокери, физички лица и 8 осигурително брокерски друштва. Во овој период осигурително брокерските друштва реализирале продажба на 104.321 полиси од кои 2.921 од групата на осигурување на живот или учествувале со 11% во вкупниот број на продадени полиси. Три осигурително брокерски друштва имале доминантно учество на пазарот.

Вкупниот капитал на осигурително брокерските друштва на крајот на деловната 2008 година изнесува 34.700 илјади денари.

4. УТВРДЕНИ СЛАБОСТИ ПРИ СПРОВЕДУВАЊЕ НА АКТИВНОСТИТЕ НА СУПЕРВИЗИЈА

Како потенцијална слабост и ризик во работењето на друштвата за осигурување се идентификува несоодветното функционирање на службите за внатрешна ревизија. Од извршената анализа на извештаите за внатрешна ревизија на друштвата за осигурување се утврди дека не се задоволени обемот и нивото на внатрешниот менаџмент и на внатрешната контрола. како битни системи за ефикасно управување, зачувување на вредноста на средствата, навремено откривање и спречување на измами и грешки, точност и потполност на сметководствената евиденција и навремено изготвување и доставување на финансиски извештаи.

Исто така, при спроведување на анализите се утврди дека ненаплатените побарувања се генерираат од година во година, што може да резултира со појави на внатрешна неликвидност, а долгорочно гледано несолвентност на друштвата.

5. ПРЕДИЗВИЦИ

Предизвици кои не очекуваат во блиска иднина во областа на осигурувањето се: изготвувањето и имплементирањето на подзаконската регулатива, отворање на осигурителниот пазар за влез на нови друштва, основање филијали на странски друштва за осигурување, поттикнување на поголема транспарентност во работењето на субјектите на пазарот на осигурување, креирање на фер и конкурентска пазарна атмосфера, подобрување на управувањето со ризиците како и подобрување на инвестиционите политики со цел остварување на повисоки приноси при дадени нивоа на ризик, појава на нови финансиски инструменти на пазарот на капитал и освојување на нови пазари со цел диверзификација на ризиците.